

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΕΔΡΑ JEAN MONNET «ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

Σημειώσεις Ευρωπαϊκού Δικαίου και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

Notebooks on EU Law and European Integration

Πακέτο 2: Θύματα trafficking-smuggling – Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Σεντλάκοβα Ντανιέλα, Σπιταδάκη Ελισάβετ

**Lifelong
Learning**

This project has been funded with support from the European Commission. This communication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

1. Εισαγωγή

Η εμπορία ανθρώπων δεν είναι ένα έγκλημα το οποίο γεννήθηκε τον 21 αιώνα. Το φαινόμενο αυτό υπάρχει εδώ και αιώνες. Σήμερα ωστόσο, αποτελεί ένα ειδικό έγκλημα το οποίο καταπατά όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Περιλαμβάνει την εκμετάλλευση (σεξουαλική και οικονομική), αναγκαστικές εργασίες ή υπηρεσίες, την επαιτεία, τις εγκληματικές δραστηριότητες και την αφαίρεση οργάνων. Έχει χαρακτηριστεί ως σύγχρονη μορφή δουλείας. Δεν περιορίζεται στο φύλο ή στην ηλικία, ωστόσο οι γυναίκες και τα παιδιά έχουν καταστεί τα πιο ευάλωτα απέναντι στη συγκεκριμένη εγκληματική πράξη.

Σύμφωνα με τις αναφορές του Παγκόσμιου Οργανισμού Εργασίας, εκτιμάται, ότι σήμερα πάνω από 12 εκατομμύρια άνθρωποι υποβάλλονται σε εξαναγκαστική εργασία.¹ Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο οργανωμένο έγκλημα στον κόσμο, αποφέροντας κέρδη τα οποία φτάνουν τα 25,7 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως².

Η εμπορία ανθρώπων δεν έχει σύνορα. Είναι ένα έγκλημα παγκόσμιας εμβέλειας. Σύμφωνα με το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, το 2007, εκτιμάται πως ετησίως διακινούνται 600.000 με 800.000 θύματα της εμπορίας ανθρώπων, μέσα από τα διεθνή σύνορα.

Το έγκλημα αυτό καταπατά την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Σύμφωνα με το πρώτο κεφάλαιο του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έννοια της αξιοπρέπειας εκτείνεται στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την προστασία της, το δικαίωμα στην ζωή, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξερευλιστικών ποινών ή μεταχείριση και την απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας.³ Με την ανάλυση που θα ακολουθήσει θα αποδειχτεί πως το εμπόριο ανθρώπων καταπατά όλα τα προαναφερόμενα δικαιώματα και ειδικότερα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η ανθρώπινη ψυχή, μέσα στα όρια αυτής της μαύρης βιομηχανίας είναι ένα τίποτα. Ο Kevin Bales⁴ κάνει μια σύγκριση της τιμής του ανθρώπου πριν 200 χρόνια σε

1 <http://www.tuc.org.uk/extras/slaveryfactfile.pdf> Βέβαια είναι σημαντικό να σημειωθεί πως οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται σήμερα για να υπολογίσουν αυτών των «κρυφό πληθυσμό» είναι πιο αποτελεσματικές. Άλλοι επιστήμονες, προσεγγίζουν τον αριθμό ως εξής: ο Kevin Bales, υπολογίζει 27 εκατομμύρια ενώ ο Siddharth Kara, θεωρεί πως ο αριθμός αυτός κυμαίνεται ανάμεσα στους 24 με 32 εκατομμύρια ανθρώπους.

² www.a21.gr

³ C364/9, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 18 Δεκεμβρίου 2000

⁴ Ο Kevin Bales, έχει σπουδάσει κοινωνιολογία, και σήμερα είναι σύμβουλος των Ηνωμένων Εθνών.

σχέση με σήμερα. Αναφέρει πως δύο αιώνες πριν, ο «δούλος» άξιζε 31.000 ευρώ, σε τιμές του σήμερα, ενώ στον 21^ο αιώνα η τιμή έχει φτάσει τα 70 ευρώ⁵.

Η αποτελεσματικότητα στην καταπολέμηση αυτού του εγκλήματος είναι πολύ χαμηλή. Μόνο 1 – 2% των θυμάτων διασώζεται ενώ μόνο ένας στους 100.000 εγκληματίες που συμμετέχουν σε αυτό καταδικάζονται⁶.

Η Ευρώπη αποτελεί σήμερα έναν χώρο στον οποίο η διακίνηση συνεχίζει να υφίσταται και να αυξάνεται. Ειδικότερα η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί πηγή, χώρο διέλευσης και προορισμό. Περίπου το 90% των θυμάτων της σεξουαλικής εκμετάλλευσης καταλήγει στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁷.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προσπάθειά της να κατανοήσει τους λόγους ανάπτυξης αυτού του εγκλήματος, συγκέντρωσε στοιχεία από όλα τα κράτη μέλη, καθώς και τα υποψήφια προς ένταξη κράτη μέλη⁸ και την Κροατία τα οποία περιλαμβάνουν στατιστικές αναλύσεις του φύλου, της ηλικίας, την ιθαγένεια και του είδους της εμπορίας των θυμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως περίπου τα τρία τέταρτα των θυμάτων, χρησιμοποιήθηκαν για σεξουαλική εκμετάλλευση, το 14% για εργασιακή εκμετάλλευση, το 3% για επαιτεία και το 1% για αναγκαστική οικιακή εργασία. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούσαν το 79% έναντι 21% που αποτελούσε το ανδρικό φύλλο. Οι κύριες χώρες προέλευσης είναι η Βουλγαρία, Ρουμανία, Πολωνία, Ουγγαρία, Νιγηρία, Βιετνάμ, Ουκρανία, Ρωσία και Κίνα.⁹

Τα αίτια ανάπτυξης της παράνομης διακίνησης ανθρώπων είναι ποικίλλα. Τα κυριότερα είναι ο κίνδυνος της φτώχειας, η έλλειψη δημοκρατικών παραδόσεων, η ανισότητα των φύλων, οι συγκρουσιακές και μετασυγκρουσιακές καταστάσεις, η έλλειψη κοινωνικής ένταξης, η ανεργία και ο αναλφαβητισμός¹⁰.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μακρά παράδοση στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η παρούσα μελέτη εστιάζει κυρίως στην ισχύουσα νομοθεσία, ενώ σε μεγάλη

⁵ <http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com/category/the-facts/>

⁶ <http://www.a21.gr/%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B2%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1>

⁷ <http://www.a21.gr/%CF%84%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B2%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1>

⁸ Και τα κράτη EFTA/ΕΕΑ.

⁹ Η στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012 – 2016, COM(2012) 286 final

¹⁰ Σελ 3, «Η στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012 – 2016», COM 2012, final 286, επίσης βλέπε Eurostat, Trafficking in human beings, 2013 edition, http://ec.europa.eu/anti-trafficking/entity.action?path=EU+Policy%2FReport_DGHome_Eurostat

έκτασή αναλύεται η Οδηγία 2011/36/ΕΕ, σύμφωνα με την οποία η προθεσμία για την μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο των Κρατών Μελών, έληξε στις 6 Απριλίου 2013.

2. Απόφαση – Πλαίσιο του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων

Η Απόφαση Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ¹¹ εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 19 Ιουλίου 2002 με αποδέκτες όλα τα κράτη μέλη. Αντικαθιστά την κοινή δράσης του Συμβουλίου 97/154/ΔΕΥ και έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση των διαφορών των νομικών προσεγγίσεων των Κρατών Μελών και την προώθηση της διακρατικής συνεργασίας των δικαστικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Αποτελεί το όχημα της ΕΕ για την συνεργασία με διεθνής οργανισμού και ιδιαίτερα των ΟΗΕ στην καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, της εμπορίας ανθρώπων και της μεταφοράς μεταναστών δια ξηράς, θαλάσσης και αέρος. Επίσης η παρούσα απόφαση στοχεύει να συμπληρώσει της υπάρχουσες ενέργειες όπως τα προγράμματα δράσης STOP και Daphne κ.α.

Το *πρώτο άρθρο* ορίζει την εμπορία ανθρώπων ως εγκληματική πράξη, που έχει σκοπό την εργασιακή ή σεξουαλική εκμετάλλευση ενός ατόμου¹². Ειδικότερα, ορίζει ως αξιόποινα αδικήματα τις παρακάτω πράξεις: στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, υπόθαλψη και παραλαβή ενός ατόμου, καθώς και η ανταλλαγή ή μεταβίβαση ελέγχου επί του ατόμου αυτού. Τονίζει ότι τα παιδιά είναι περισσότερο ευάλωτα και συνεπώς κινδυνεύουν περισσότερο να πέσουν θύματα της εμπορίας ανθρώπων.

Η συναίνεση του ατόμου είναι αδιάφορη εάν γίνεται χρήση ή απειλή χρήσης βίας, χρήση δόλου ή απάτης, κατάχρηση εξουσίας με αποτέλεσμα το άτομο να μην έχει άλλη δυνατότητα παρά να υποστεί την κατάχρηση, χρηματικές συναλλαγές. (*άρθρο 1*)

Επίσης η υποκίνηση, βοήθεια και η προσπάθεια διάπραξη ενός τέτοιου αδικήματος αποτελούν εγκληματικές πράξεις. (*άρθρο 2*)

¹¹http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/33137_el.htm

¹² Στον όρο εκμετάλλευση περιλαμβάνεται τουλάχιστον η εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η αναγκαστική εργασία, η δουλεία και η αφαίρεση οργάνων.πηγη:http://www.imlarisis.gr/index.php?dispatch=categories.view&category_id=810

Το *τρίτο άρθρο*, ορίζει τις ποινές επί των προαναφερθέντων εγκληματικών πράξεων. Η φυλάκιση πρέπει να είναι ανώτατης διάρκειας και όχι λιγότερο των οκτώ ετών στις περιπτώσεις όπου τέθηκε σε κίνδυνο η ζωή του θύματος, το θύμα ήταν ιδιαίτερα τρωτό, χρησιμοποιήθηκε σοβαρή βία ή προκλήθηκε σοβαρή σωματική βλάβη ή τέλος το αδίκημα διαπράχθηκε στα πλαίσια εγκληματικής δραστηριότητας. (*άρθρο 3*)

Επίσης, η απόφαση πλαίσιο ορίζει την ευθύνη των νομικών προσώπων επί των προαναφερθέντων εγκλημάτων. Τα νομικά πρόσωπα έχουν ευθύνη όταν τα αδικήματα γίνονται προς όφελος τους από πρόσωπο που είτε λειτουργεί ατομικά, είτε λειτουργεί ως μέλος του νομικού προσώπου, είτε ασκεί εξουσία εντός αυτού. Οι ποινικές κυρώσεις περιλαμβάνουν χρηματικές ποινές, πρόστιμα, αποκλεισμό από δημόσιες παροχές, απαγόρευση της εμπορικής δραστηριότητας κ.α. (*άρθρα 4 & 5*)

Η υπό εξέταση απόφαση θεσπίζει επίσης τα κριτήρια δικαιοδοσίας των Κρατών Μελών ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να μην τιμωρηθεί το αδίκημα. Ένα κράτος μέλος ασκεί την δικαιοδοσία του στις περιπτώσεις όπου το αδίκημα διαπράττεται στο έδαφός του, ο δράστης είναι υπήκοος του ή ακόμη όταν το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκαταστημένου στο έδαφός του. Τα κράτη μέλη έχουν την δυνατότητα να μην ασκούν την δικαιοδοσία τους όταν το έγκλημα διαπράττεται εν μέρη ή εξολοκλήρου έξω από το έδαφός τους. Επίσης σε περίπτωση που δεν προβούν στην έκδοση του υπηκόου τους πρέπει να θεμελιώσουν τους λόγους και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να τιμωρηθεί το αδίκημα που διεπράχθη στην αλλοδαπή χώρα. (*άρθρο 6*)

Τέλος η απόφαση πλαίσιο ορίζει πως η διεξαγωγή ανακρίσεων ή η άσκηση δίωξης δεν θα εξαρτώνται από την καταγγελία του θύματος. Στην περίπτωση που το θύμα είναι παιδί, εφαρμόζεται ειδική μεταχείριση του από τα κράτη μέλη (απόφαση πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ). (*άρθρο 7*)

3. Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, 2009/0050 (CNS)¹³

Σημαντικό βήμα στην για την Απόφαση – Πλαίσιο 2002/ 629/ΔΕΥ, υπήρξε η Πρόταση Απόφαση – Πλαίσιο του Συμβουλίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, με την οποία καταργείται η Απόφαση - Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ ({SEC(2009) 358} {SEC(COM(2009) 136 τελικό 2009/0050 (CNS)}).

Η απόφαση αυτή αποτέλεσε το προσχέδιο της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ καθώς κατέγραψε τους προβληματισμούς και τους στόχους που έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αρχικά η Απόφαση - Πλαίσιο προσδιορίζει με συγκεκριμένο ορισμό την εμπορία ανθρώπων αλλά και τις προεκτάσεις που αυτή η παράνομη πράξη αποκτά. Πιο συγκεκριμένα ορίζει ότι το εμπόριο ανθρώπων (Trafficking):

«Συνίσταται στη στρατολόγηση, μεταφορά ή παραλαβή προσώπων, η οποία πραγματοποιείται με αναγκαστικά, δόλια ή καταχρηστικά μέσα, με σκοπό την εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής ή της εργασιακής εκμετάλλευσης, την αναγκαστική εργασία, την οικιακή δουλειά ή άλλες μορφές εκμετάλλευσης μεταξύ των οποίων η αφαίρεση οργάνων.»

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζοντας ότι η Ένωση αποτελεί χώρο προορισμού αλλά και εκροής εμπορίας ανθρώπων, δεσμεύονται για πιο συστηματική δράση και καταπολέμηση του φαινομένου. Η κοινωνική ευπάθεια, απόρροια πολλών παραγόντων όπως οι ένοπλες συγκρούσεις, η ενδοοικογενειακή βία, η φτώχεια κ.α. είναι τα κύρια αιτία όχι μόνο πρόκλησης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και της ανάδειξής του σε ένα από τα πιο αναπτυσσόμενα εγκλήματα παγκοσμίως.

Όπως προαναφέρθηκε, η εμπορία ανθρώπων δεν αναφέρεται μόνο στην παράνομη διακίνηση και πώληση ανθρώπων (ανδρών, γυναικών και παιδιών), αλλά διαθέτει και άλλες προεκτάσεις όπως η οικονομική, σεξουαλική εκμετάλλευση, η καταναγκαστική οικιακή ή μη εργασία κ.α. Για το λόγο αυτό, ένα μέρος της πρότασης καταγράφει τις υφιστάμενες διατάξεις στους τομείς και τα ζητήματα που πραγματεύεται η συγκεκριμένη απόφαση του Συμβουλίου. Αναλυτικότερα, οι διατάξεις που αναφέρονται στην Απόφαση – Πλαίσιο είναι:

¹³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0136:FIN:EL:PDF>

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (1989), η οποία αναφέρεται στην προστασία των παιδιών από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης. Η υποχρέωση αυτή επεκτείνεται στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση των παιδιών στο πλαίσιο της εμπορίας ανθρώπων.

Το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών (2000) για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών. Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος, και αποτέλεσε την πρώτη ολοκληρωμένη διεθνή νομική πράξη που ασχολείται με την εμπορία ανθρώπων. Η Ένωση έχει προσχωρήσει και υιοθετήσει το Πρωτόκολλο.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ανάληψη δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων, η οποία θεσπίζει ένα συνεκτικό πλαίσιο που καλύπτει τους τομείς της πρόληψης, της συνεργασίας μεταξύ διαφόρων παραγόντων, της προστασίας και της αρωγής των θυμάτων, και την άμεση υποχρέωση των κρατών να ποινικοποιήσουν την εμπορία ανθρώπων.

Η Απόφαση-Πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εκδόθηκε στις 19 Ιουλίου 2002(2002/629/ΔΕΥ) για την ανάγκη αντιμετώπισης του σοβαρού ποινικού αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων σε ενωσιακό επίπεδο. Η Απόφαση-Πλαίσιο τέθηκε σε ισχύ το Μάιο του 2006, έπειτα από έκθεση της Επιτροπής.

Η Οδηγία 2004/81/ΕΚ προβλέπει την παροχή βοήθειας και τη χορήγηση τίτλου διαμονής στα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Το φθινόπωρο του 2009, η Επιτροπή υπέβαλλε έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας 2004/81/ΕΚ και κατάλληλα μέτρα, προς ενίσχυση της προστασία που παρέχεται στα θύματα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εκτός από τις παραπάνω διατάξεις, στην Απόφαση-Πλαίσιο γίνεται μια εκτενής αναφορά στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν εφαρμοστεί σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, και την συνοχή της παρούσας Απόφασης-Πλαισίου με τις πολιτικές αυτές.

Η Οδηγία ξεκινά με την δέσμευση των Κρατών Μελών για τη καταπολέμηση κάθε μορφής βίας αναφορικά με το φύλο, κάτι που εντοπίζεται και στα πλαίσια της εμπορίας ανθρώπων. Η δέσμευση αυτή έγινε από την Επιτροπή στον χάρτη πορείας για την ισότητα των φύλων.¹⁴ Η

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική επιτροπή και την επιτροπή των Περιφερειών - Χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2006-2010, {SEC(2006)275}, COM(2006) 92 τελικό.

καταπολέμηση της εμπορίας παιδιών απορρέει ρητά από τις διατάξεις της στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού.¹⁵

Στο τομέα της καταπολέμησης του φαινομένου αλλά και της αρωγής των θυμάτων συνάδει τόσο με τον κανονισμό που περιέχεται στην Απόφαση-Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες,¹⁶ καθώς και με την Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την άδεια παραμονής,¹⁷ που ασχολείται με θέματα μετανάστευσης, με εφαρμογή μόνο σε υπηκόους τρίτων χωρών. Παράλληλα, η Οδηγία 2004/80/ΕΚ για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, μέσω της οποίας επιτυγχάνεται ευκολότερη πρόσβαση σε αποζημίωση σε διασυνοριακό επίπεδο¹⁸ συνάδει με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Η παράνομη πράξη της διακίνησης και πώλησης ανθρώπων περιλαμβάνεται στον κατάλογο των εγκλημάτων που καταλήγουν σε διαδικασία παράδοσης σύμφωνα με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης βάσει της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης¹⁹ αλλά και στις διατάξεις της Απόφασης-Πλαισίου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.²⁰

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα θεμελιώδη δικαιώματα και στις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), βάσει των οποίων τα κράτη οφείλουν να δράσουν τόσο κατά την αντιμετώπιση αλλά και πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων.

Στο τελευταίο μέρος της Απόφασης-Πλαισίου παρουσιάζονται σχηματικά και συνοπτικά τα νέα σημεία και οι αλλαγές οι οποίες εισάγονται προς αντικατάσταση της Οδηγίας

¹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής - Σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού {SEC(2006) 888} {SEC(2006) 889}, COM(2006) 367 τελικό.

¹⁶ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (2001/220/ΔΕΥ), ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ.1.

¹⁷ Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 85.

¹⁸ Οδηγία 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 15.

¹⁹ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των Κρατών Μελών, ΕΕ L 190 της 18.7.2002.

²⁰ ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42.

2002/629/ΔΕΥ, τα οποία όπως θα καταδειχθεί παρακάτω αποτελούν τις διατάξεις της νέας Οδηγίας 2011/36/ΕΕ.

Τα νομικά στοιχεία της πρότασης όπως αυτά ορίζονται από το κεφάλαιο 3 είναι:

Α Διατάξεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου

- Ορισμός
- Επιβαρυντικές περιστάσεις και ποινές
- Μη επιβολή κυρώσεων στο θύμα

Β Δικαιοδοσία και δίωξη

- Ευρύτερος και πιο δεσμευτικός κανόνας εξωεδαφικής δικαιοδοσίας
- Συντονισμός της δίωξης η διάταξη αυτή ενδέχεται να αντικατασταθεί μόλις εγκριθεί η πρόταση απόφασης-πλαισίου για τις συγκρούσεις δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις
- Μέσα έρευνας

Γ Δικαιώματα των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες

- Ειδική μεταχείριση για την αποφυγή «επακόλουθης θυματοποίησης»
- Προστασία βάσει αξιολόγησης του κινδύνου
- Αποζημίωση, καθώς και πρόσβαση σε υφιστάμενα κεφάλαια

Δ Στήριξη των θυμάτων

- Θέσπιση μηχανισμών έγκαιρης ταυτοποίησης και αρωγής των θυμάτων
- Επίπεδο αρωγής, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην απαραίτητη ιατρική περίθαλψη, την παροχή συμβουλών και την ψυχολογική βοήθεια
- Ειδικά μέτρα για τα παιδιά

Ε Πρόληψη

- Ενέργειες με σκοπό την αποθάρρυνση της ζήτησης σεξουαλικών υπηρεσιών και φθηνού εργατικού δυναμικού
- Κατάρτιση
- Ποινικοποίηση εκείνων που κάνουν χρήση των υπηρεσιών προσώπου, γνωρίζοντας ότι πρόκειται για θύμα εμπορίας ανθρώπων

ΣΤ Παρακολούθηση

- Ορισμός εθνικών εισηγητών ή δημιουργία ανάλογων μηχανισμών

4. Η Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου²¹

Η Οδηγία 2011/36/ΕΕ αποτελεί σημαντικό βήμα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της. Η Οδηγία προσφέρει συνολική, ολοκληρωμένη προσέγγιση που εστιάζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και στα θύματα με ειδική αναφορά στο φύλο.²²

Η εν λόγω Οδηγία δεν εστιάζει μόνο στην εφαρμογή του νόμου αλλά στοχεύει και στην πρόληψη του εγκλήματος και στη διασφάλιση της παροχής ευκαιριών στα θύματα εμπορίας ώστε να ορθοποδήσουν και να επανενταχθούν στην κοινωνία.

Η Οδηγία τονίζει ιδιαίτερα την ανάγκη μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων σε τρίτες χώρες, προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ευρωπαϊκών δράσεων. Από το προοίμιο της οδηγίας γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες δράσεις που πρέπει να λάβουν χώρα άμεσα στις τρίτες χώρες προέλευσης και προορισμού. Οι δράσεις αυτές συμπεριλαμβάνουν την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, την αρωγή στα θύματα αλλά το πιο αξιοσημείωτο αποτελεί η παροχή από μέρους της Ένωσης στήριξης προς τις χώρες αυτές, ώστε να παράγουν το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του φαινομένου.²³

Παράλληλα, η στενή διασυνοριακή συνεργασία ανάμεσα στα κράτη της Ένωσης αποτελεί προτεραιότητα και ενδυναμώνεται από την συμμετοχή της Europol και της Eurojust. Το εύρος αυτό της συνεργασίας αναφέρεται στην ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, αλλά και της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων των κρατών όπως των αστυνομικών και δικαστικών αρχών της χώρας. Η κοινωνία των πολιτών καλείται να παίξει ενεργό ρόλο στο πλαίσιο καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, μέσω της δράσης και συνεργασίας των μη κυβερνητικών οργανώσεων με τις αρμόδιες αρχές.

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:EL:PDF>

²² Στο προοίμιο της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ γίνεται σαφής αναφορά στα διαφορετικά κίνητρα που μπορούν κάποιο άτομο να το εξωθήσουν ή να αναγκαστεί ακούσια να συμμετέχει στην παράνομη πράξη. Στην παράγραφο 3 καταγράφονται για τις γυναίκες η βιομηχανία του σεξ και η εκμετάλλευση για οικιακή εργασία, ενώ για τους άνδρες αναφέρονται η εκμετάλλευση εργασίας σε κατασκευαστικές εργασίες, στον γεωργικό τομέα κ.α.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0057:0073:EL:PDF>

²³ Προοίμιο της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ παράγραφος 2 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0057:0073:EL:PDF>

Στα μέτρα καταστολής του φαινομένου, η Οδηγία τονίζει την ανάγκη της κατάλληλης εκπαίδευσης των αρμόδιων αρχών και την παροχή κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής για την διευκόλυνση του έργου τους. Η οδηγία αναπτύσσει περαιτέρω την κατασταλτική δράση των αρμόδιων αρχών διευκολύνοντας το έργο τους. Πλέον οι αστυνομικές αρχές να ξεκινήσουν την έρευνα για τους υπαίτιους χωρίς την ανάγκη συγκατάθεσης του θύματος ή ακόμα και σε περίπτωση απόσυρσης της μήνυσης, αυτό δεν παρακωλύει ούτε σταματά την δράση των αρχών. Παράλληλα, προωθείται η θεμελίωση της διεθνούς δικαιοδοσίας για την εμπορία ανθρώπων ώστε πλέον ο γεωγραφικός προσδιορισμός να μην αποτελεί εμπόδιο στην δίωξη των εγκληματιών.

Η αναλογικότητα των ποινών εμφανίζεται για πρώτη φορά στις διατάξεις της Οδηγίας και όπως αναφέρεται ρητά στο προοίμιο, η βαρύτητα της ποινής εξαρτάται από τις ειδικές περιστάσεις που διαπράττεται το έγκλημα. Οι περιστάσεις αυτές αφορούν ευάλωτα θύματα, όταν τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του θύματος, αν έγινε χρήση βίας ή βασανιστηρίων και σε ποιο βαθμό.

Επίσης, η Οδηγία μεριμνά για την προστασία και απόλαυση των δικαιωμάτων των θυμάτων κατά τη διάρκεια και για εύλογο διάστημα μετά το τέλος των ποινικών διαδικασιών. Εντός αυτού του πλαισίου θα λαμβάνονται μέτρα ώστε το θύμα να απαλλαχτεί από τους διακινητές του και να μπορέσει να ανακτήσει την ψυχική και σωματική του δύναμη για να απαλλαχτεί από τα στοιχεία του εγκλήματος. Στα μέτρα εντοπίζονται οι μη άσκοπες επαναλήψεις των ακροαματικών διαδικασιών, η παροχή οποιασδήποτε μορφής ψυχολογικής υποστήριξης. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται έπειτα από συγκατάθεση του θύματος.

Η Οδηγία 2011/36/ ΕΕ επαναδιατυπώνει και διευρύνει τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων ως εγκληματικής πράξης με σκοπό την εκμετάλλευση. Ως εκμετάλλευση νοείται η διάφορων μορφών σεξουαλική εκμετάλλευση, εργασιακή εκμετάλλευση ή αφαίρεση οργάνων. Η συναίνεση του θύματος είναι άνευ σημασίας εάν κατά την άσκηση των εγκληματικών πράξεων όπως η στρατολόγηση, μεταφορά, διακίνηση, υποδοχή, στέγαση, ανταλλαγή ή μεταβίβαση εξουσίας επί αυτού, χρησιμοποιήθηκαν μορφές εξαναγκασμού, όπως η απειλή ή χρήση βίας, απαγωγή, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή χρηματικές συναλλαγές που εξασφαλίζουν την συναίνεση του ατόμου. Στις περιπτώσεις όπου το θύμα είναι κάτω των δεκαοκτώ ετών οι παραπάνω πράξεις θεωρούνται εγκληματικές ακόμη και εάν δεν έχει χρησιμοποιηθεί κανένα μέσω εξαναγκασμού(άρθρο 2). Επίσης πράξεις όπως η υποκίνηση, η βοήθεια ή η συνέργεια στις παραπάνω ενέργειες θεωρούνται εγκληματικές πράξεις (άρθρο 3).

Οι κυρώσεις που επιβάλλονται για τις παραπάνω εγκληματικές ενέργειες πρέπει να είναι ανώτατης διάρκειας. Η μικρότερη ποινή που δύναται να δοθεί είναι πέντε ετών. Σε ιδιαίτερες περιπτώσεις η μικρότερη διάρκεια πρέπει να είναι δέκα ετών. Τέτοιες περιπτώσεις είναι όταν το αδίκημα διεπράχθη εις βάρος ευάλωτου ατόμου, ή στα πλαίσια εγκληματικής οργάνωσης, ή τέθηκε σε κίνδυνο η ζωή του θύματος ή τέλος χρησιμοποιήθηκε σοβαρή βία ή προκλήθηκε σοβαρή βλάβη στο θύμα. Καινοτομία αποτελεί η ειδική διάταξη που αφορά αν ο δράστη είναι δημόσιος λειτουργός. Σε αυτήν την περίπτωση το χαρακτηριστικό αυτό λειτουργεί επιβαρυντικά. (άρθρο 4)

Τα νομικά πρόσωπα υπέχουν επίσης ευθύνη για τα εν λόγω αδικήματα σε περίπτωση που γίνονται προς όφελος τους από οποιοδήποτε πρόσωπο που κατέχει ιθύνουσα θέση. Επίσης το νομικό πρόσωπο έχει ευθύνη και στις περιπτώσεις όπου διαπράχθηκε το αδίκημα λόγω έλλειψης εποπτείας ή ελέγχου. Οι κυρώσεις που επιβάλλονται πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Περιλαμβάνουν τις χρηματικές ποινές, πρόστιμα, απαγόρευση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, κλείσιμο εγκαταστάσεων κ.α. (άρθρα 5 & 6)

Προκειμένου να εξανεμιστεί η πιθανότητα τα εν λόγω αδικήματα να μην τιμωρούνται λόγω σύγκρουσης των αρμοδιοτήτων, η νέα Οδηγία ορίζει τις σφαίρες δικαιοδοσίας των Κρατών Μελών, τώρα και εκτός συνόρων. Συγκεκριμένα τα Κράτη Μέλη διεκδικούν την δικαιοδοσία τους σε περιπτώσεις όπου το έγκλημα διαπράττεται έστω εν μέρει στο έδαφός τους ή ο δράστης είναι υπήκοός τους, εφόσον όμως το αδίκημα που διέπραξε σε αλλοδαπό Κράτος Μέλος δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα σε αυτό και εφόσον το αδίκημα καταγγεληθεί είτε από το θύμα είτε από το Κράτος Μέλος όπου διεπράχθη. Εάν το έγκλημα διαπραχθεί εκτός των συνόρων του Κράτους Μέλους τότε αυτό μπορεί να διεκδικήσει την δικαιοδοσία του εάν το αδίκημα διεπράχθη εναντίων υπηκόων του, ή ατόμου που διαμένει συνήθως στο έδαφός του, ή εάν ο δράστης διαμένει συνήθως στο έδαφός του ή όταν το έγκλημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκαταστημένου στο έδαφός του, υπό τις προϋποθέσεις όμως ότι η τετελεσμένη πράξη δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα στο αλλοδαπό Κράτος Μέλος όπου διαπράξει και έχει καταγγεληθεί είτε από το θύμα είτε από το Κράτος Μέλος όπου διεπράχθη. (άρθρο 10)

Στην Οδηγία 2011/36/ ΕΕ, η Επιτροπή δίνει μεγάλη βαρύτητα στην παροχή συνδρομής, στήριξης και προστασίας των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων πριν, κατά και μετά το πέρας της ποινικής διαδικασίας. Η εν λόγω στήριξη συνίσταται κυρίως στην παροχή στέγης, ιατρικής

περίθαλψης, ψυχολογικής βοήθειας, αλλά και στην παροχή ενημέρωσης και υπηρεσιών διερμηνείας και μετάφρασης. Η συνδρομή και στήριξη παρέχεται σε ένα άτομα άμεσα μόλις υπάρξουν βάσιμες πληροφορίες ότι μπορεί να υπέστη κάποιο από τα εν λόγω αδικήματα. Οι παροχές αυτές δεν εξαρτώνται από την προθυμία του θύματος να συνεργαστεί στην ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη (με επιφυλάξεις). Επίσης τα κράτη μέλη πρέπει να συμβάλλουν στην σύσταση κατάλληλων μηχανισμών υποδοχής και εντοπισμού των θυμάτων, καθώς και να συνεργάζονται με σχετικές οργανώσεις. Ειδική μέριμνα οφείλουν να ασκούν τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις όπου τα θύματα παρουσιάζουν ειδικές ανάγκες όπως εγκυμοσύνη, αναπηρία, ψυχολογική διαταραχή και άλλα. (άρθρο 11)

Κατά την διάρκεια ποινικής έρευνας και διαδικασίας τα κράτη μέλη οφείλουν να στηρίζουν και να προστατεύσουν τα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Τα θύματα εξοπλίζονται με νομικές συμβουλές και εκπροσώπηση κατά την εκδίκαση των υποθέσεων που τα αφορούν. Μετά από αξιολόγηση της ιδιαιτερότητας της κάθε υπόθεσης, τα θύματα δεν υποβάλλονται σε άσκοπες επαναλήψεις συνεντεύξεων, σε οπτικές επαφές με τους θύτες τους, σε καταθέσεις δημόσιας συνεδρίασης και σε άσκοπες ερωτήσεις σχετικά με την προσωπική τους ζωή. Επίσης προστατεύονται ανάλογα με την εκτίμηση του κινδύνου που αντιμετωπίζουν. (άρθρο 13)

Στην Οδηγία 2011/36/ΕΕ, υπάρχουν καινούργιες διατάξεις που εισάγονται συγκριτικά με την οδηγία 2002/ 629/ΔΕΥ:

Γίνεται αναφορά στο άρθρο 1 της Οδηγίας για τους σκοπούς της. Συγκεκριμένα, στο άρθρο αναφέρεται ότι στόχος της οδηγίας είναι η θέσπιση κοινών κανόνων και ποινών σχετικά με τα εγκλήματα εμπορίας ανθρώπων, λαμβάνοντας υπόψη και την διάσταση των φύλων.

Στο άρθρο 7 η Οδηγία μεριμνά για τη κατάσχεση και τη δήμευση της περιουσίας που αποκτήθηκε από την άσκηση της παράνομης εμπορίας ανθρώπων.

Τα άρθρα 8 και 9 επικεντρώνονται στην προστασία των θυμάτων κατά τη ποινική διαδικασία, τη μη δίωξή τους αλλά και το σαφή καθορισμό της έρευνας και δίωξης των παρανόμων. Πιο συγκεκριμένα, τα άρθρα αυτά καθιστούν σαφές ότι τα νομικά τους συστήματα θα προστατεύσουν τα θύματα, εφόσον αυτά δεν συμμετείχαν εθελοντικά στην παράνομη πράξη, τοποθετώντας τας εκτός δυνατότητας δίωξης από τις αρμόδιες αρχές.

Ένα σημείο που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι το η παράγραφος 1 του άρθρου 9 όπου αναφέρει ότι η ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που σχετίζονται με την εμπορία

ανθρώπων, δεν εξαρτώνται από μήνυση ή έγκληση του θύματος και ότι η ποινική διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί ακόμα και αν το θύμα αποσύρει την κατάθεσή του. Επίσης, η Οδηγία υπογραμμίζει την υποχρέωση του κράτους να παρέχει σε όλα τα πρόσωπα, τις μονάδες ή τις υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων, την ανάλογη μόρφωση, καθώς και τα αντίστοιχα αποτελεσματικά εργαλεία έρευνας.

Ένα μεγάλο μέρος της Οδηγίας έχει αναπτυχθεί γύρω από παροχή βοήθεια και στήριξης στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, με ιδιαίτερη αναφορά στην προστασία των παιδιών και στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών. Τα παιδιά αποτελούν μια ιδιαίτερη κατηγορία θυμάτων, τα οποία χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης και προστασίας. Για το λόγο αυτό, τα άρθρα 13 και 14 υπογραμμίζουν την ανάγκη αυτή, με γνώμονα πάντα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού. Στο άρθρο 14 περιγράφεται η διαδικασία της στήριξης και προστασίας των παιδιών. Στο πρώτο στάδιο αξιολογείται η ψυχολογική και σωματική κατάσταση του παιδιού, ώστε να εφαρμοστούν μέτρα και πρακτικές. Η εκπαίδευση στα θύματα παιδιά νεαρής ηλικίας θεωρείται υποχρέωση του κράτους. Παράλληλα, ορίζεται για τα παιδιά κηδεμόνας σε περίπτωση που θεωρηθούν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Βοήθεια και στήριξη δεν παρέχεται μόνο στο παιδί αλλά και στην οικογένειά του, όταν αυτή διαμένει στο έδαφος του κράτους.

Η προστασία των παιδιών εντός του νομικού πλαισίου αναπτύσσεται στα άρθρα 15 και 16, το τελευταίο εκ των οποίων κάνει συγκεκριμένη αναφορά στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε το κράτος είναι υπεύθυνο να διορίσει ένα κηδεμόνα εκπρόσωπο για το παιδί, αλλά πέρα από αυτό, εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση χωρίς καθυστέρηση σε δωρεάν νομικές συμβουλές και δωρεάν νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης, εκτός εάν έχουν επαρκείς οικονομικούς πόρους.

Σχετικά με την προανακριτική διαδικασία δίνεται ιδιαίτερο βάρος στην ιδιαίτερη ψυχολογία του παιδιού και στην διατήρηση της αξιοπρέπειάς του. Για το λόγο αυτό οι συνεντεύξεις γίνονται σε χώρους ειδικά διαμορφωμένους, από επαγγελματίες εκπαιδευμένους, ο αριθμός των συνεντεύξεων είναι όσο το δυνατόν περιορισμένος και οι συνεντεύξεις διεξάγονται μόνον όπου αυτό είναι αυστηρά αναγκαίο για τους σκοπούς των ποινικών ερευνών και διαδικασιών, το θύμα παιδικής ηλικίας μπορεί να συνοδεύεται από εκπρόσωπό του ή, κατά περίπτωση, ενήλικα της επιλογής του παιδιού, εκτός αν έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για το αντίθετο σχετικά με αυτό το πρόσωπο. Τέλος, η ακροαματική διαδικασία διεξάγεται

κεκλεισμένων των θυρών, και το δίνεται η δυνατότητα στο παιδί - θύμα να τύχει ακρόασης χωρίς να είναι παρόν, ιδίως με τη χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών.

Στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών, ορίζεται κηδεμόνας από το κράτος, απολαμβάνουν την ίδια μεταχείριση και προνόμια με τα παιδιά θύματα, ενώ παράλληλα λαμβάνεται υπόψη το ειδικό καθεστώς στο οποίο υπάγονται.

Η Οδηγία στο άρθρο 17 δίνει τη δυνατότητα διεκδίκησης αποζημίωσης από τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, στα πλαίσια ειδικών προγραμμάτων.

Τα δύο προτελευταία άρθρα της Οδηγίας 18 και 19 δεν ανήκουν στους τρόπους αντιμετώπισης του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων, αλλά στην πρόληψη της εμφάνισης αυτού του φαινομένου. Έτσι τα κράτη στα πλαίσια της πρόληψης προβαίνουν σε κατάλληλες ενέργειες και μέσω του διαδικτύου, όπως ενημερωτικές εκστρατείες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, προγράμματα έρευνας και εκπαίδευσης, ενδεχομένως σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους ενδιαφερομένους φορείς, με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό του κινδύνου που ελοχεύει για τα άτομα, και ιδιαίτερα τα παιδιά, να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Στα πλαίσια αυτά ανήκει και η επιμόρφωση και ο έλεγχος των ατόμων και των υπηρεσιών που έχουν επαφή άμεση με τα παιδιά θύματα της εμπορίας ανθρώπων. Ιδιαίτερη αξιολογή είναι η πρόταση της παραγράφου 4 άρθρο 19 για ποινικοποίηση όχι μόνο του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και των αδικημάτων που σχετίζονται ή πηγάζουν από αυτή.

Προκειμένου να ενισχυθεί η συλλογική δράση στα πλαίσια της Ένωσης τα Κράτη Μέλη σύμφωνα με το άρθρο πρέπει να συμβάλουν στη συντονισμένη και ενοποιημένη στρατηγική της Ένωσης κατά της εμπορίας ανθρώπων, να διευκολύνουν τα καθήκοντα του Συντονιστή Δράσης κατά της Εμπορίας (ΣΔΕ). Ειδικότερα τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στον ΣΔΕ τις πληροφορίες που εμφανίζονται στο άρθρο 19, βάσει των οποίων ο ΣΔΕ συμμετέχει στη σύνταξη έκθεσης από την Επιτροπή ανά διετία σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

5. Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (2001/220/ΔΕΥ)²⁴

Η Απόφαση-Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ αναφέρεται στη προστασία των θυμάτων κατά την διάρκεια των ποινικών διαδικασιών και την καταβολή της αποζημίωσης ανάλογα με την αξιόποινη πράξη που συντελέστηκε.

Στις διατάξεις της Απόφασης-Πλαισίου αναφέρεται ρητά ότι το κράτος οφείλει να διασφαλίσει την ανεμπόδιστη άσκηση των δικαιωμάτων του θύματος, καθώς και την διατήρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας του κατά τη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών. Παράλληλα, τα κράτη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες αναγκαίες για την αντιμετώπιση της κατάστασης που αντιμετωπίζουν. Η απόφαση πλαίσιο κατονομάζει μερικές μόνο από τις πληροφορίες που μπορεί να αναζητήσει το θύμα όπως το είδος των πληροφοριών που παρέχονται, οι αρμόδιες υπηρεσίες, η διαδικασία κατάθεσης μήνυσης κ.α.

Παράλληλα, το κράτος φροντίζει να υπάρχει συνεχής ενημέρωση στα θύματα όχι μόνο κατά την έναρξη της διαδικασίας αλλά και για την πορεία της μήνυσης τους, των περαιτέρω διαδικασιών που θα πρέπει να κινήσουν οι αιτούντες αλλά και την απόφαση του δικαστηρίου. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει κίνδυνος για τα θύματα, ότι κατά την απόλυση του καταδικασθέντος για την εγκληματική πράξη μπορεί να αποφασισθεί η ενημέρωση του θύματος, εάν αποδειχθεί αναγκαίο.

Το δικαίωμα προστασίας με την Απόφαση-Πλαίσιο εξελίσσεται και δεν αφορά μόνο το θύμα αλλά και την οικογένεια του θύματος. Προστασία και υποστήριξη δίνονται στα μέλη της οικογένειας του θύματος κατά την διάρκεια των ποινικών διαδικασιών, περιλαμβανομένου της αποφυγής άμεσης επαφής των μελών η του θύματος με τον δράστη ακόμα και εντός των δικαστικών κτηρίων αν δεν κρίνεται τελείως αναγκαίο.²⁵

Δικαίωμα αποζημίωσης στα πλαίσια της ποινικής διαδικασίας ορίζει η Απόφαση-Πλαίσιο ότι αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους έναντι του θύματος. Το ποσό της αποζημίωσης είναι ανάλογο της ζημιάς που υπέστη το θύμα και αφαιρείται από τους οικονομικούς πόρους του δράστη.

²⁴ Αριθ. L 082 Επίσημη Εφημερίδα, 22 Μαρτίου 2001

²⁵ Αριθ. L 082, Επίσημη Εφημερίδα, ο.π.

Στην περίπτωση των θυμάτων που κατοικούν σε άλλο κράτος και διεκδικούν αποζημίωση, τα κράτη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τη διευκόλυνση της κατάθεσης του θύματος άμεσα μετά την τέλεση της εγκληματικής δράσης, την δυνατότητα του θύματος να έχει πρωτίστως την πρόσβαση στις αντίστοιχες υπηρεσίες ώστε να κινηθεί τις ποινικές διαδικασίες.(Άρθρο 11)

Στις υποχρεώσεις των κρατών η Απόφαση – Πλαίσιο στο άρθρο 13ορίζει την παροχή από μέρους των κρατών υπηρεσίες ειδικευμένου προσωπικού και οργανώσεις υποστήριξης των θυμάτων. Η δράση των εν λόγω οργανώσεων και προσώπων ενισχύεται και στηρίζεται από το κράτος ιδιαίτερα όσον αφορά:

- α) την παροχή πληροφοριών στα θύματα·
- β) την παροχή υποστήριξης στα θύματα ανάλογα με τις άμεσες ανάγκες τους·
- γ) τη συνοδεία των θυμάτων, σε περίπτωση ανάγκης και εφόσον είναι δυνατό, κατά την ποινική διαδικασία·
- δ) την παροχή συνδρομής στα θύματα, εφόσον το ζητήσουν, μετά την περάτωση της ποινικής διαδικασίας.

Ταυτόχρονα, βασικός σκοπός της Απόφασης-Πλαισίου είναι η ειδική κατάρτιση των ατόμων και των υπηρεσιών στις ανάγκες των θυμάτων και ιδιαίτερα των ευάλωτων ατόμων, προς διευκόλυνση των ποινικών διαδικασιών. Στα πλαίσια της διαδικασίας ανάλογη διαμόρφωση πρέπει να έχουν και οι υπηρεσίες και τα κτήρια μέσα στα οποία διεξάγονται οι ποινικές διαδικασίες, με στόχο την προστασία του θύματος από επιπλέον πιέσεις από αυτές που κρίνονται αναγκαίες για την διεξαγωγή των διαδικασιών.

6. Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου 2004/68/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας²⁶

Η παρούσα απόφαση πλαίσιο συμπληρώνει την υπάρχουσα νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στοχεύει στην εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων και εκμετάλλευσης των παιδιών. Ειδικότερα αντικαθιστά την Κοινή Δράση 97/154/ΔΕΥ σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών. Παράλληλα, συμπληρώνει

²⁶http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/33138_el.htm

την Απόφαση του Συμβουλίου 2000/375/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο Ίντερνετ.

Το Συμβούλιο αναφέρεται ειδικά στο πρόβλημα του παιδεραστικού τουρισμού και στην συμβολή του διαδικτύου στην παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Για πιο αποτελεσματική καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευση των παιδιών, το Συμβούλιο, θεσπίζει μια βάση κοινής νομοθετικής προσέγγισης του εγκλήματος, καθώς και κοινό ποινικό κώδικα ανάμεσα στα κράτη μέλη. Επίσης θεσπίζει το κοινό πλαίσιο αυστηρών κυρώσεων για τα ειδικά εγκλήματα, οι οποίες πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Οι κυρώσεις πρέπει να είναι τέτοιες ώστε το έγκλημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και παιδικής πορνογραφίας να κατατάσσεται ανάμεσα σε σοβαρά εγκλήματα, όπως το οργανωμένο έγκλημα, το ξέπλυμα του μαύρου χρήματος κ.α.

Η Απόφαση - Πλαίσιο αρχικά ορίζει την έννοια του παιδιού και της παιδικής πορνογραφίας. Ως παιδί θεωρείται το άτομο κάτω των δεκαοκτώ ετών, και ως παιδική πορνογραφία θεωρείται το πορνογραφικό υλικό στο οποίο παρίσταται ένα παιδί ή αναπαρίσταται από έναν ενήλικα.

Προσδιορίζει τα αδικήματα που αφορούν την σεξουαλική εκμετάλλευση του παιδιού τα οποία είναι ο εξαναγκασμός του παιδιού σε πορνεία ή συμμετοχή του σε πορνογραφικές παραστάσεις και κερδοσκοπία, καθώς και οποιαδήποτε παρόμοια εκμετάλλευση παιδιού. Η εισαγωγή του παιδιού στη πορνεία ή σε θεάματα πορνογραφίας καθώς και η σεξουαλική δραστηριότητα με παιδί όταν γίνεται χρήση κάποιας μορφής εξαναγκασμού ή εκμετάλλευσης της θέσης του ατόμου ή προσφορά αμοιβής για σεξουαλικές υπηρεσίες.

Επίσης προσδιορίζει τα αδικήματα που είναι συνδεδεμένα με την παιδική πορνογραφία τα οποία είναι η παραγωγή παιδικής πορνογραφίας, η διανομή, διάδοση ή μετάδοση παιδικής πορνογραφίας. Η διάθεση ή προσφορά της παιδικής πορνογραφίας καθώς και η απόκτηση και κατοχή της. Δίνεται η διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη να μην προχωρούν σε ποινική δίωξη ενός ατόμου που διέπραξε τις παραπάνω πράξεις υπό ειδικές συνθήκες.

Επίσης η Απόφαση – Πλαίσιο ορίζει τις ελάχιστες ποινές για κάθε ένα από τα προαναφερθέντα αδικήματα, τις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να επεκτείνουν σύμφωνα με την

κρίση τους. Ακόμη τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να απαγορεύουν σε άτομα που διέπραξαν ένα από τα παραπάνω εγκλήματα να συμμετέχουν σε εργασίες που έχουν σχέση με παιδιά.

Η Απόφαση - Πλαίσιο ορίζει και την ευθύνη των νομικών προσώπων η οποία είναι συμπληρωματική σε αυτήν των φυσικών προσώπων. Το νομικό πρόσωπο υπέχει ευθύνη εάν το αδίκημα διαπράττεται προς όφελός του από ένα οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που είτε ενεργεί ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου. Οι κυρώσεις είναι ποινικές και μη ποινικές καθώς και ειδικές όπως: προσωρινή ή οριστική απαγόρευση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, επιβολή δικαστικής εποπτείας, δικαστική εντολή διάλυσης, ή αποκλεισμό από δημόσιες παροχές και ενισχύσεις.

Η Απόφαση - Πλαίσιο θεσπίζει κριτήρια δικαιοδοσίας. Ένα κράτος θεμελιώνει τη δικαιοδοσία του όταν το αδίκημα διαπράττεται στην επικράτειά του ή ο δράστης είναι υπήκοος του κράτους αυτού ή το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στην επικράτειά του. Τα κράτη που αρνούνται την έκδοση υπηκόων τους πρέπει να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διώκονται οι υπήκοοι τους για αδικήματα που έχουν διαπραχθεί εκτός της επικράτειάς τους.

Τέλος τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίσουν ώστε η δίωξη των παραπάνω αδικημάτων να μην εξαρτάται από την καταγγελία ή κατηγορία του θύματος. Επίσης πρέπει να εφαρμόσουν προγράμματα αρωγής προς τα θύματα και τις οικογένειες τους.

7. Οδηγία 2004/80/EK του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για την αποζημίωση των θανάτων εγκληματικών πράξεων²⁷

Η Οδηγία αυτή έχει ως βασικό σκοπό την δημιουργία ενός πιο αποδοτικού συστήματος αποζημιώσεων ανάμεσα στα κράτη μέλη, ώστε να εξασφαλιστεί η λήψη αποζημίωσης από μέρους των θυμάτων, ενώ παράλληλα να συσταθούν μηχανισμοί αποζημίωσης σε κάθε κράτος μέλος.²⁸

Τα θύματα εγκληματικών πράξεων πρέπει να δικαιούνται εύλογης αποζημίωσης για τη ζημία την οποία υπέστησαν, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0080:EL:HTML>

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:261:0015:0018:EL:PDF> L 261/15

οποίο τελέστηκε η αξιόποινη πράξη. Για το λόγο αυτό η Οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν εθνική νομοθεσία σχετικά με την αποζημίωση των θυμάτων αλλά και ένα αποδοτικό σύστημα αποζημίωσης όταν αφορά εγκλήματα διασυνοριακού χαρακτήρα.

Ο αιτών σύμφωνα με την Οδηγία έχει δικαίωμα να καταθέσει αίτηση αποζημίωσης στο κράτος που διαμένει αλλά η αποζημίωση αποτελεί ευθύνη του κράτους στο οποίο διαπράχθηκε η εγκληματική πράξη.

Τα κράτη συστήνουν την αρχή ή αρχές συνδρομής που είναι αρμόδιες για την ενημέρωση του αιτούντα και την αρωγή του κατά τη διαδικασία διεκδίκησης της αποζημίωσης. Αυτή η αρχή κατέχει θέση μεσολαβητή μεταξύ του θύματος και του κράτους, και δεν αξιολογεί η ίδια της αιτήσεις που κατατίθενται. Διαβιβάζει την αίτηση και όλα τα σχετικά δικαιολογητικά το ταχύτερο δυνατόν στην αρχή απόφασης. Αυτή με την σειρά της θα αξιολογήσει την αίτηση και έχει δικαίωμα να καλέσει τον αιτούντα να δώσει συμπληρωματικές πληροφορίες αν κριθεί απαραίτητο. Επίσης, η αρχή απόφασης μπορεί να καλέσει τον αιτούντα σε ακρόαση αν το κρίνει απαραίτητο. Η κοινοποίηση της απόφασης γίνεται το συντομότερο δυνατόν μετά τη λήψη της απόφασης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Στο πλαίσιο της Οδηγίας τα κράτη εξασφαλίζουν ότι διαθέτουν αντίστοιχο νομικό πλαίσιο και αποτελεσματικό σύστημα αποζημίωσης για εγκλήματα διασυνοριακού χαρακτήρα, που διαπράττονται στο έδαφός τους.

Τέλος, η Οδηγία αναφέρεται στην ανάγκη εξεύρεσης κοινών σημείων μεταξύ των Κρατών Μελών προκειμένου να επιτευχθεί η στενότερη συνεργασία τους ή η επίλυση προβλημάτων που θα προκύψουν από την εφαρμογή της Οδηγίας.

8. Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές

Η Οδηγία αυτή καθορίζει τις προϋποθέσεις που διέπουν την χορήγηση τίτλου παραμονής σε υπηκόους χωρών που δεν ανήκουν στην Ένωση. Ο τίτλος αυτός είναι περιορισμένης διάρκειας και αφορά μόνο κατηγορίες ανθρώπων που υπήρξαν θύματα της εμπορίας ανθρώπων ή εγκλήματος που σχετίζεται άμεσα με αυτό. Τα άτομα αυτά λαμβάνουν τον τίτλο παραμονής

προκειμένου να βοηθήσουν στην καταπολέμηση του φαινομένου.²⁹ Για το λόγο αυτό ο τίτλος δίνεται και σε άτομα που εισήλθαν παρανόμως στην επικράτεια της Ένωσης.³⁰

Η Οδηγία 2004/81/EK ισχύ για υπηκόους τρίτων χωρών και υπήρξαν θύματα της εμπορίας ανθρώπων ή της υποβοήθησης της λαθρομετανάστευσης, ακόμα και αν σημειώθηκε παράνομη είσοδο. Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή των διατάξεων είναι το άτομο να έχει συμπληρώσει το έτος ενηλικίωσης, όπως αυτό ορίζεται από το εκάστοτε κράτος.³¹

Όταν οι αρμόδιες αρχές του κράτους κρίνουν ότι κάποιο άτομο εμπίπτει στις διατάξεις της Οδηγίας θα πρέπει να τον ενημερώσει άμεσα. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να γίνει και από άλλους κρατικούς φορείς ή αντίστοιχες μη κυβερνητικές οργανώσεις. Δίνεται μια προθεσμία επίσκεψης στον υπήκοο τρίτης χώρας προκειμένου να απαλλαχτεί από την επιρροή των δραστών των εγκλημάτων και να αποφασίσει εάν θα συνεργαστεί με τις αρχές. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης ο υπήκοος έχει το δικαίωμα ιατρικής περίθαλψης, αλλά σε καμία περίπτωση η χρονική αυτή διάρκεια δεν παρέχει δικαίωμα διαμονής.

Μέχρι την έκδοση του τίτλου παραμονής το κράτος υποχρεούται να παρέχει στους υπηκόους τρίτων χωρών πρόσβαση στην περίθαλψη όταν δεν διαθέτουν επαρκής οικονομικούς πόρους, μετάφραση και διερμηνεία στην γλώσσα τους, αλλά και νομική αρωγή σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Οι υπήκοοι των τρίτων χωρών έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε προγράμματα που προσφέρονται από τα κράτη ή μη κυβερνητικές οργανώσεις και μπορεί να περιλαμβάνουν επαγγελματική κατάρτιση ή προετοιμασία επιστροφής στην χώρα προέλευσης. Ειδικό πλαίσιο ορίζεται για τα ανήλικα παιδιά ή τα ασυνόδευτα τα οποία επιπρόσθετα πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην περίπτωση που είναι ασυνόδευτα, το κράτος μέλος αναλαμβάνει να εξακριβώσει την ιθαγένεια του παιδιού και να κινήσει τις διαδικασίες για τον εντοπισμό της οικογένειας.³²

Μετά την πάροδο της προθεσμίας επίσκεψης και εφόσον υπήκοος τηρεί τις βασικές προϋποθέσεις, εξετάζεται αν πληρούνται και τρία βασικά κριτήρια τα οποία περιλαμβάνουν: α) κατά πόσον είναι σκόπιμο να παραταθεί η παραμονή του προσώπου αυτού στην επικράτεια

²⁹ Προοίμιο Οδηγίας, παράγραφος 9. L 261/22

http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/odigia81_2004.pdf

³⁰ Άρθρο 3 παράγραφος 1 της Οδηγίας L 261/22

³¹ Τα κράτη διατηρούν το δικαίωμα να εφαρμόσουν τις διατάξεις της οδηγίας σε ανήλικα άτομα όταν ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις, όπως αυτές ορίζονται από τις εθνικές νομοθεσίες. Άρθρο 3 τελική διάταξη L 261/22

³² http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33187_el.htm

τους, προς διευκόλυνση της έρευνας ή της δικαστικής διαδικασίας, β) κατά πόσον το εν λόγω πρόσωπο έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας και γ) κατά πόσον το πρόσωπο αυτό έχει διακόψει κάθε σχέση με τους δράστες πράξεων. Εφόσον το άτομο ικανοποιεί τα παραπάνω κριτήρια αποκτά τον τίτλο διαμονής ο οποίος του εξασφαλίζει πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση.

Τέλος, υπάρχει δυνατότητα ανάκλησης του τίτλου παραμονής σε περίπτωση που το άτομο επανασυνδεθεί με τους εγκληματίες, δεν επιθυμεί πλέον να συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές ή αν οι αρμόδιες αρχές αποφάσισαν να σταματήσουν την διαδικασία έρευνας.

9. Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012 – 2016³³

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων συμπληρώνει και ενισχύει την Οδηγία 2011/36/ΕΕ με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση του προβλήματος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως στόχο να υποστηρίξει το έργο των Κρατών Μελών στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Τα κράτη μέλη φέρουν την κύρια ευθύνη στο έργο αυτό.

Η στρατηγική 2012 – 2016 αναπτύσσεται σε πέντε προτεραιότητες που στοχεύουν στην μείωση και εξάλειψη του ζητήματος:

1. Ο εντοπισμός, η προστασία και η παροχή βοήθειας στα θύματα εμπορίας, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά
2. Ενίσχυση της πρόληψης και μέσω της μείωσης της ζήτησης
3. Αύξηση των διώξεων των διακινητών
4. Ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των βασικών φορέων και της συνοχής στην πολιτική
5. Η αύξηση γνώσης και η αποτελεσματική ανταπόκριση στις προκλήσεις και τάσεις όλων των μορφών εμπορίας

³³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0286:FIN:EL:HTML>

Οι κύριες πρωτοβουλίες οι οποίες αναπτύσσονται είναι³⁴:

Η σύσταση εθνικών υπηρεσιών ειδικευμένων στην εμπορία ανθρώπων. Προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας και της συνεργασίας με την Europol και Eurojust για την καταπολέμηση του ζητήματος και ίδρυση εθνικών οργανισμών επιβολής του νόμου. Ίδρυση διασυνοριακών μηχανισμών παραπομπής, εντοπισμού και προστασίας των θυμάτων όντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και με τρίτα κράτη. Πληροφόρηση των θυμάτων σχετικά με τα δικαιώματά τους σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και εθνικό δίκαιο. Προσπάθεια μείωσης της ζήτησης και εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Δημιουργία πλατφόρμας για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και των παροχών υπηρεσιών που ασχολούνται με την προστασία των θυμάτων και την παροχή βοήθειας σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες. Σημαντική είναι και η παρατήρηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την διατήρηση ρητρών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες, καθώς και η μελέτη του προβλήματος και αύξηση των πληροφοριών ώστε να συμβάλλουν στην καταπολέμηση του.

10. Επίλογος

Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ένα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο πρόληψης και καταστολής του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων. Ένα σημαντικό βήμα σε αυτό το εγχείρημα αποτελεί η Οδηγία 2011/36/ΕΕ.

Η Οδηγία ορίζει ως καταλυτική προθεσμία μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο των Κρατών Μελών την 6^η Απριλίου 2013. Ωστόσο με το πέρας της ημερομηνίας μόνο έξι από τα είκοσι επτά κράτη μέλη είχαν υιοθετήσει την Οδηγία. Εφόσον όλα τα κράτη μέλη αποδέχονται και δεσμεύονται για την καταπολέμηση αυτού του εγκλήματος, θα έπρεπε το σύνολο να φροντίσει εγκαίρως να μεταφέρει την Οδηγία 2011/36/ΕΕ στην εσωτερική του νομοθεσία. Η παράνομη διακίνηση και εκμετάλλευση των ανθρώπων, είναι πρώτα εθνικό ζήτημα. Για αυτό τον λόγο η καταπολέμηση του πρέπει να ξεκινήσει από τα κράτη μέλη σε πρώτο στάδιο. Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέχουν δευτερεύοντα και συμπληρωματικό ρόλο. Λειτουργούν ως ενισχυτικά της δράσης των Κρατών Μελών. Συντονίζουν τις νομοθεσίες και

³⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-619_el.htm και http://ec.europa.eu/news/justice/120619_el.htm

προσπάθειες, χρηματοδοτούν τις δράσεις τους, ενώ υπηρεσίες όπως η Europol και η Eurojust ενισχύουν περαιτέρω την δράση των Κρατών Μελών, παρέχοντας δεδομένα και πληροφορίες.

Ένα από τα σημαντικότερα βήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, είναι οι ρήτρες που επιβάλλει στην συνεργασία της με τρίτες χώρες. Αυτό συνεπάγεται πως οποιαδήποτε χώρα η οποία δεν είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να τηρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις σχετικά με την πρόληψη και καταπολέμηση αυτού του εγκλήματος ώστε να ευδοκιμήσει η διμερής συνεργασία της με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ρήτρες αυτές είναι πολύ σημαντικές, δεδομένου ότι υποχρεώνουν τρίτα κράτη να επανεξετάσουν την νομοθεσία τους, να την εναρμονίσουν, ώστε να προβούν σε πιο αποτελεσματικές ενέργειες και μεθόδους κατά της παράνομης διακίνησης και εκμετάλλευσης των ανθρώπων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει στην παγκόσμια πάταξη αυτού του εγκλήματος.

Επομένως η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει όλα τα μέσα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στο εσωτερικό της αλλά και στην εξωτερική της διάσταση. Εντούτοις, η αξιολόγηση αυτής της προσπάθειας καθίσταται αδύνατη λόγω της χρονικής απόστασης από τη θέσπιση της νομοθεσίας έως την δεδομένη στιγμή της συγγραφής της παρούσας εργασίας. Ωστόσο, κατά την αναζήτηση πληροφοριών και δεδομένων για την παρούσα μελέτη, οι ερευνητές δεν κατάφεραν να εντοπίσουν καμία αυτόνομη προσπάθεια αντιμετώπισης περιστατικών.

Ειδικότερα, υπάρχουν πληθώρα υποθέσεων οι οποίες αφορούν την εμπορία ανθρώπων, και ακόμα δεν έχουν εκδικαστεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά ούτε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Συμβουλίου της Ευρώπης κ.α. Η Οδηγία 2011/36/ΕΕ είναι πρόσφατη, ωστόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε εκδόσει ήδη από το 2002 την Απόφαση- Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ η οποία αποτελούσε σαφής νομοθετικό εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Συμπερασματικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τα απαραίτητα μέσα και το νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και έχει σημειώσει πρόοδο στον τομέα αυτό. Η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2012 – 2016 διέπεται από αποφασιστικότητα και μπορεί να χαρακτηριστεί φιλόδοξη, στον αντίποδα όμως τα κράτη δεν έχουν επιδείξει την

ανάλογη επιθυμία για άμεση δράση. Τα δεδομένα μεταβάλλονται συνεχώς και τα κράτη καλούνται να προσαρμοστούν σε αυτά.

11. Παράρτημα³⁵

11.1 Υπόθεση 73316/01: Siliadin κατά Γαλλίας (26 Ιουλίου 2005)³⁶

Η υπόθεση της Δεσποινίς Siliadin πραγματεύεται την εργασιακή εκμετάλλευση μια ανήλικης κοπέλας που κατάγεται από το Τόγκο, στο Παρίσι της Γαλλίας.

Η δεσποινίς Siliadin εισήλθε στην Γαλλία το 1994 με τουριστική βίζα συνοδευόμενη από Γαλλίδα πολίτη. Σκοπός ήταν η εκπαίδευση και νομιμοποίηση της νεαρής κοπέλας. Η συμφωνία με την Γαλλίδα πολίτη περιλάμβανε την οικιακή εργασία της κοπέλας έως ότου να ξεπληρώσει το τίμημα του αεροπορικού της εισιτηρίου. Ωστόσο η κατηγορούμενη παρακράτησε το διαβατήριο της κοπέλας και την ανάγκασε να εργαστεί ως μη αμειβόμενη οικιακή βοηθός. Στη συνέχεια την έδωσε σε ένα άλλο ζεύγος. Κατά την διανομή της υπό την στέγη του ζεύγους η νεαρή κοπέλα αναγκάστηκε να ασχοληθεί με την οικιακή εργασία και την ανατροφή των παιδιών τους. Τα παραπάνω περιστατικά έγιναν με την συναίνεση του πατέρα της νεαρής κοπέλας. Η τελευταία εργαζόταν έως και 15 ώρες την ημέρα, χωρίς ημέρα άδειας, τις επιτρεπόταν να επικοινωνεί με την οικογένεια της και να εκκλησιάζεται καθώς και να βγαίνει από το σπίτι κατόπιν άδειας. Η νεαρή δεσποινίς κατάφερε τελικά να πάρει το διαβατήριο της και να ζητήσει βοήθεια από την γαλλική αστυνομία.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφάσισε ότι η Δεσποινίς Siliadin δεν υποδουλώθηκε από τους εργοδότες της, παρόλο που ασκούσαν τον πλήρη έλεγχο επαιτών, δεδομένου ότι η κοπέλα δεν αποτελούσε νόμιμη ιδιοκτησία τους. Ωστόσο ενέκρινε πως ο γαλλικός ποινικός νόμος ήταν ανεπαρκής για την προστασία της από την εν λόγω κατάσταση. Τελικά το Δικαστήριο αποφάσισε πως η νεαρή κοπέλα κρατήθηκε σε είλωτα, αναγκαστική και

³⁵ Υποθέσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

³⁶ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπόθεση 73316/01, 26 Ιουλίου 2005, Τελική Απόφαση 26 Οκτωβρίου 2005

υποχρεωτική εργασία, έναντι του άρθρου 4 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Ακόμη μετά από παρέμβαση του Εφετείου των Βερσαλλιών το Εφετείο των Παρισίων καταδίκασε το ζεύγος για απασχόληση εργαζομένου χωρίς αμοιβή, και το Εργατοδικείο του Παρισιού, επέβαλλε την καταβολή χρηματικού ποσού στην δεσποινίς Siliadin για τους μη καταβληθέντες μισθούς, καταγγελία σύμβασης εργασίας και δεδουλευμένη άδεια.

11.2 Υπόθεση 25965/06: Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας (7 Ιανουαρίου 2010)³⁷

Η υπόθεση Rantsev πραγματεύεται την αναποτελεσματικότητα της Κύπρου να προστατεύσει θύμα της εμπορίας ανθρώπων καθώς και την αναποτελεσματικότητα της Ρωσίας να διερευνήσει την παράνομη στρατολόγηση και μεταφορά του θύματος.

Η κα Rantseva έχασε την ζωή της μετά από πτώση από το διαμέρισμα του εργοδότη της στον έβδομο όροφο. Η δεσποινίς Rantseva έφτασε στην Λάρνακα της Κύπρου τον Μάρτιο του 2001 με σκοπό να εργαστεί ως διερμηνέας. Κατόπιν τις άφιξης της το συμβόλαιο της άλλαξε και της ζητήθηκε να εργαστεί ως «καλλιτέχνης» σε καμπαρέ του νησιού. Η νεαρή δεσποινίς αρνήθηκε και έφυγε. Δέκα ημέρες αργότερα ο εργοδότης της κατάφερε να την εντοπίσει σε ένα αστυνομικό τμήμα απ' όπου και την παρέλαβε. Λιγότερο από μία ώρα αργότερα η νεαρή κοπέλα βρέθηκε νεκρή κάτω από το διαμέρισμα του εργοδότη της. Ο θάνατος της άτυχης νεαρής θεωρείται πως προήλθε λόγω ομηρίας της, διότι σε αντίθετη περίπτωση αφού η νεαρή δεν επιθυμούσε να παραμείνει θα έφευγε από την πόρτα του διαμερίσματος και δεν θα έπεφτε από τον έβδομο όροφο της πολυκατοικίας³⁸.

Τελικά ο πατέρας της άτυχης νεαρής κατηγόρησε την Κυπριακή Δημοκρατία ότι δεν κατάφερε να προστατέψει τα δικαιώματα της κόρης του. Συγκεκριμένα υποστήριξε ότι δεν υπήρξε επαρκής έρευνα για τις συνθήκες του θανάτου της κόρης του, ότι η κόρη του δεν προστατεύτηκε επαρκώς από την κυπριακή αστυνομία όσο ήταν ακόμη ζωντανή και ότι δεν

³⁷ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπόθεση 25965/04, 7 Ιανουαρίου 2010, Τελική Απόφαση: 10 Μαΐου 2010

³⁸ <http://www.cyprusnewsreport.com/?q=node/606>

τιμωρήθηκαν αναλόγως οι δράστες οι οποίοι εξέθεσαν την κόρη του στην σεξουαλική εκμετάλλευση και τελικά είναι υπεύθυνοι για τον θάνατό της

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφάσισε ότι η Κύπρος, το κράτος προορισμού, απέτυχε να προστατεύσει την κα Rantseva από την παράνομη διακίνηση και κράτηση της και απέτυχε να διερευνήσει πλήρως τον θάνατό της. Κατά συνέπεια το Δικαστήριο αποφάσισε πως η Κυπριακή Δημοκρατία παραβιάζει τα άρθρα 4 και 2 του ΕΧΔΑ. Από την άλλη το Δικαστήριο αποφάσισε πως η Ρωσία, το κράτος καταγωγής, δεν διερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο η κα Rantsev στρατολογήθηκε και διακινήθηκε από τα σύνορά της. Ακόμη δεν υπήρξε καμία σχετική έρευνα ούτε για τον προσδιορισμό των δραστών. Συνεπώς το δικαστήριο αποφάσισε ότι η Ρωσία παραβίασε το άρθρο 4 του ΕΧΔΑ. Επίσης το Δικαστήριο επέβαλλε την χορήγηση χρηματικής αποζημίωσης από τα δύο κράτη στον πατέρα της κα Rantseva³⁹.

11.3 Υπόθεση 67724/09: CV και V κατά Γαλλίας (11 Οκτωβρίου 2012)⁴⁰

Η υπόθεση αυτή σχετίζεται με την εμπορία ανθρώπων, στη συγκεκριμένη υπόθεση μεταναστών, με σκοπό την εκμετάλλευσή τους για οικιακή εργασία. Η υπόθεση αφορούσε ισχυρισμούς αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας (μη αμειβόμενες οικιακές εργασίες στην θεία τους και το σπίτι του θείου του) από δύο ορφανά αδέρφια από το Μπουρούντι ηλικίας 16 ετών και δέκα χρόνια.

Οι προσφεύγουσες είναι δύο αδερφές Γαλλικής υπηκοότητας, γεννημένες το 1978 και το 1984 αντίστοιχα, στο Μπουρούντι. Μετά τον εμφύλιο πόλεμο το 1993, κατά τη διάρκεια του οποίου σκοτώθηκαν οι γονείς τους, εγκατέλειψαν τη χώρα, και με τη διαμεσολάβηση του θείου και της θείας (κ. και κα. Μ) τους κατέφυγαν στη Γαλλία το 1994 και 1995 αντίστοιχα. Η θεία τους έπειτα από οικογενειακή συνεδρίαση στο Μπουρούντι αναλαμβάνει την κηδεμονία των δυο κοριτσιών. Ο κ. και η κα. Μ διέμεναν σε μια μονοκατοικία στο Ville A'Avray με τα επτά τέκνα τους, ένα εκ των οποίων άτομο με ειδικές ανάγκες. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι διέμεναν στο υπόγειο της μονοκατοικίας και είχαν αναλάβει αποκλειστικά να διεκπεραιώνουν

³⁹ <http://www.interights.org/rantsev/index.html>

⁴⁰ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπόθεση 67724/09, 11 Οκτωβρίου 2012, Τελική Απόφαση: 11 Ιανουαρίου 2013

όλες τις οικιακές εργασίες, χωρίς κάποιο είδους αμοιβής ή δυνατότητας ρεπό. Η αιτούσα CV υποστήριξε μάλιστα ότι είχε κληθεί να αναλάβει τη φροντίδα του γιού του κ. και της κα. M, το οποίο ήταν άτομο με ειδικές ανάγκες, πολλές φορές και κατά τη διάρκεια της νύχτας. Η δεύτερη αιτούσα V είχε ολοκληρώσει τις σπουδές της στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Γαλλία από το 1995, και εκτός των ωρών του σχολείου βοηθούσε την αδερφή της με τις οικιακές εργασίες. Βασικός ισχυρισμός των δύο αδερφών ήταν ότι διέμεναν σε ανθυγιεινές συνθήκες, δεν συμμετείχαν στα οικογενειακά γεύματα και καθημερινά αντιμετώπιζαν σωματική και λεκτική παρενόχληση αλλά και την απειλή της κα. M ότι θα τις στείλει πίσω στη χώρα τους.

Το 1995 υποβλήθηκε αίτηση σχετικά με το ζήτημα αλλά δεν έγινε κάποια περαιτέρω ενέργεια. Τα 1999 η ένωση « Enfance et Partage» ανέλαβε την φροντίδα των δύο κοριτσιών, απομακρύνοντας τα από την εν λόγω μονοκατοικία.

Η ασυλία του κ. M, πρώην υπουργού της κυβέρνησης του Μπουρούντι και της UNESCO, καθώς και της συζύγου του ήρθη. Κατά την προανακριτική εξέταση η V υποστήριξε ότι δεν απευθύνθηκε στην αστυνομία νωρίτερα λόγω φόβου αντιποίνων. Στο πλαίσιο των δικαστικών ερευνών απεδείχθη ότι η ψυχολογική κατάσταση των κοριτσιών είχε επιδεινωθεί από το 1995, και έχουν υποστεί ψυχολογική ταλαιπωρία. Στην περίπτωση μάλιστα της CN όπου ο φόβος και η εγκατάλειψη ήταν συνώνυμη με απειλή θανάτου και εγκατάλειψης των αδερφών της.

Το 2007 το Ποινικό Δικαστήριο θεώρησε και τους δύο κατηγορούμενους ένοχους αλλά με απόφαση του Εφετείου των Βερσαλλιών το 2009 κρίθηκε ένοχη μόνο η κα. M για επιβαρυντική περίπτωση εκ προθέσεως επίθεση κατά της V. Η κα. M διατάχθηκε να καταβάλει χρηματική ποινή 1500 ευρώ και αποζημίωση στη V για ηθική βλάβη ενός ευρώ. Ο γενικό εισαγγελέας δεν άσκησε αίτηση αναίρεσης στη συγκεκριμένη απόφαση.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4 (απαγόρευση της δουλείας και της καταναγκαστικής εργασίας) σε σχέση με την πρώτη αιτούντα (C.N), καθώς το κράτος δεν είχε θέσει σε εφαρμογή ένα νομοθετικό και διοικητικό πλαισίου που θα επιτρέπει την αποτελεσματική καταπολέμηση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας. Δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4, όσον αφορά το πρώτο αιτούντα (CN) σε σχέση με την υποχρέωση του κράτους να προβεί σε αποτελεσματική έρευνα για τις περιπτώσεις της δουλείας και της

αναγκαστικής εργασίας. Δεν υπήρξε παράβαση του άρθρου 4, όσον αφορά το δεύτερο αιτούντα (V.).

Το Δικαστήριο έκρινε, ειδικότερα, ότι η C.N. είχε υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασίας, υπό την απειλή να επιστρέψει στο Μπουρούντι, οι δραστηριότητες οι οποίες θα είχαν περιγραφεί σαν δουλειά, αν γίνεται από αμειβόμενη επαγγελματία. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι C.N. είχε αιχμαλωτιστεί στη δουλειά, δεδομένου ότι είχε αισθανθεί ότι η κατάστασή της ήταν αμετάβλητη και είναι απίθανο να αλλάξει. Τέλος, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Γαλλία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4 της Σύμβαση για την καταπολέμηση της καταναγκαστικής εργασίας.

11.4 Υπόθεση 4239/08: C.V. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (13 Νοεμβρίου 2012)⁴¹

Η υπόθεση αφορούσε καταγγελίες για οικιακή δουλειά από μια γυναίκα της Ουγκάντα η οποία παραπονέθηκε ότι είχε αναγκαστεί να δουλεύει ως φροντιστής.

Η υπόθεση αναφέρεται, σε μια γυναίκα από την Ουγκάντα η οποία ταξίδεψε στο Ηνωμένο Βασίλειο για να ξεφύγει από τη σεξουαλική και σωματική βία. Ένας συγγενής της τη βοήθησε να φτάσει στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά από εκείνη τη στιγμή, της πήρε το διαβατήριο και ταξιδιωτικά της έγγραφα. Η C.N. άρχισε να εργάζεται για ένα ηλικιωμένο ζευγάρι, βρίσκονται σε επιφυλακή μέρα και νύχτα και είχε ρεπό ένα απόγευμα ανά μήνα. Οι μισθοί της καταβάλλονταν στον PS, ο οποίος τους κρατούσε και έδινε στην C.N. ένα πολύ μικρό μέρος από αυτά. Το 2006 μετά από την κατάρρευσή της κατά τη διάρκεια επίσκεψης σε μια τράπεζα, οδηγήθηκε στο νοσοκομείο και στη συνέχεια στεγάστηκε από τις τοπικές αρχές. Υπέβαλλε αίτηση ασύλου, αλλά απορρίφθηκε. Ο δικηγόρος της ζήτησε από την αστυνομία να ερευνήσει την κατάσταση της. Μια μονάδα της αστυνομίας που ειδικεύεται στην εμπορία ανθρώπων ερεύνησε την υπόθεση και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε καμία απόδειξη εμπορίας ανθρώπου.

Και τότε και αργότερα οι αρχές φαίνεται να υποπτευόταν την αιτούσα (η οποία είχε εισέλθει παράνομα στο Ηνωμένο Βασίλειο) και την εκδοχή της για τα γεγονότα. Αυτό παρά το

⁴¹ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπόθεση 4239/08, 13 Νοεμβρίου 2012, Τελική Απόφαση: 13 Φεβρουαρίου 2013)

γεγονός ότι το "Πρόγραμμα παπαρούνα", ένα πρόγραμμα με κρατική χρηματοδότηση το οποίο παρέχει στέγαση και υποστήριξη για τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είχε « υποστεί πέντε από τους έξι δείκτες της καταναγκαστικής εργασίας »(όπως ορίζεται από τη ΔΟΕ). Ειδικότερα, η κίνηση της είχε περιοριστεί στο χώρο εργασίας, οι μισθοί της παρακρατούνταν για να πληρώσει ένα χρέος που δεν γνώριζε, ο μισθός της είχε διακοπεί για τέσσερα χρόνια, το διαβατήριό της είχε κατασχεθεί , και αυτή υποβλήθηκε στις απειλές της καταγγελίας στις αρχές ».

Εκείνη την εποχή (2007 -2009) δεν υπήρχε κανένας νόμος στο Ηνωμένο Βασίλειο, συγκεκριμένα για την ποινικοποίηση της καταναγκαστικής εργασίας ή δουλείας.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4 (απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας). Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι νομοθετικές διατάξεις που ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν ανεπαρκής για να δώσει πρακτική και αποτελεσματική προστασία απέναντι σε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 4. Λόγω αυτής της απουσίας συγκεκριμένης νομοθεσίας για την ποινικοποίηση της οικιακή δουλεία, η έρευνα των ισχυρισμών της προσφεύγουσας για οικιακή δουλεία ήταν αναποτελεσματική.

12. Ηλεκτρονικές Πηγές

- www.europa.eu
- <http://eur-lex.europa.eu>
- <http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com>
- <http://www.a21.gr>
- <http://www.ypes.gr>
- <http://www.cyprusnewsreport.com>
- <http://www.interights.org>
- <http://www.echr.coe.int>
- <http://strasbourgobservers.com>
- <http://www.coe.int>